

Grönby kyrka

Lunds stift

Fasad mot sydöst.

Kulturhistorisk karaktäristik och bedömning

KRISTINA SIMONSSON, 2018-07-06

jais
arkitekter

Svenska kyrkan
LUNDS STIFT

Grönby kyrka

Anderslövs församling, Skytts kontrakt, Lunds stift, Grönby socken,
Trelleborg Grönby 43:1-husnr 1, Trelleborgs kommun, Skåne län, Skåne

Beskrivning och historik

Kyrkomiljön

Från nordöst. Flygfoto: Pär-Martin Hedberg.

Grönby ligger på Söderslätt cirka två mil nordöst om Trelleborg. Slättbygden har Sveriges bästa åkerjord. I norra delen av slätten där Grönby ligger övergår marken i ett odlat backlandskap. De goda förutsättningarna för odling gjorde området attraktivt redan under förhistorisk tid. Kring 1000-talet, efter befolkningsökning och förbättringar inom jordbruket, skedde en omfattande bybildning. Under 1100-talet bildades socknarna och flera romanska kyrkor byggdes i området, ibland ersatte de en träkyrka. På Söderslätt är socknarna små och kyrkorna ligger tätt. Byarna var omgivna av odlingsmark indelad i en mängd smala tegar. Denna struktur behölls fram till enskiftet i början av 1800-talet då landskapet omvandlades. Jorden sammanfördes i större enheter, markerna dikades ut, byarna splittrades och flera av gårdarna flyttades

ut från bykärnan.

År 1800 bestod Grönby av ett 20-tal gårdar. De flesta var fyrlängade och låg tätt intill varandra söder om kyrkan på båda sidor om bygatan. Många av invånarna var jordlösa och gjorde dagsverken åt bönderna. Vid enskiftet som började 1811 flyttades alla gårdar utom sex ut från byn. Nya gathus för hantverkare och jordlösa byggdes i byn. Bredvid kyrkan reserverades mark till fattighus och skola. Befolkningen ökade snabbt och i slutet av 1800-talet bodde över 1000 invånare i socknen. I byn fanns möllor, smedjor, mejeri, snickare och vagnmakeri. Under första delen av 1900-talet byggdes brandstation och en ny stor skola. Det fanns bryggeri, lanthandel och flera hantverkare. En bit bort låg Grönalund som var ett nöjesställe och dansbana där bland annat spelmännen Wildt uppträdde. De är begravda på Grönby kyrkogård.

De senaste decennierna har inneburit ökad mekanisering av jordbruket, sammanslagning till större enheter av jorden och minskat behov av arbetskraft i lantbruket. Därmed minskade befolkningen. Idag är Grönby en by med cirka 100 invånare och utan service.

Kyrkan ligger på en liten höjtplatå i kyrkbyn som är omgiven av ett böljande odlingslandskap med utskiftade gårdar. Kyrkbyn har en långsträckt form med bebyggelse samlad längs bygatan. Det är både låga gatehus tätt intill vägen och kringbyggda gårdar. Kyrkogården ligger vid byvägen. Kyrkogården gränsar i väster mot böljande jordbruksfält. Mot norr ligger församlingshemmet. Detta hus var tidigare först fattighus och skola tills en ny större skola byggdes. I nordväst finns en damm. En bit norr om kyrkan finns den före detta prästgården, idag privatägd. I söder ligger den före detta brandstation från 1928 och en gård. I öster finns kyrkans parkering, byvägen och gatehus.

Kyrkobyggnaden

Kyrkan uppfördes under den stora kyrkobyggnadsperioden vid senare delen av 1100-talet i romansk stil och bestod då av långhus, smalare kor och absid i öster. Kyrkan hade förmodligen likt romanska kyrkor norr- och sydportal och högt sittande rundbågiga fönster.

Under 1300-talet valvslogs kyrkan och kalkmålades 1325-1350 av den så kallade Snårestadsgruppen. Det är åtta kyrkor i södra Skåne med likartade målningar som sammanförts till denna grupp.

Någon gång under medeltiden, eventuellt 1400-talet, förlängdes långhuset västerut med ytterligare en valvtravé och ett torn byggdes.

Tornet byggdes om på 1700-talet.

Befolkningsökningen gjorde kyrkan för liten och på 1870-talet revs både kor och absid. Ett nytt tvärskepp med korsarmar mot norr och söder samt ett kor med femsidig avslutning uppfördes. Fönstren i långhuset förstörades och utfördes i spröjsat gjutjärn. Ritningarna var gjorda av domkyrkoarkitekt C G Brunius 1856 och 1866. Brunius var mångbegåvad och bl. a domkyrkoarkitekt, professor i grekiska, kyrkoherde, konsthistoriker och debattör. Han dominerade kyrkobyggandet under mitten av 1800-talet i Skåne. Han ritade fem helt nya kyrkor och gjorde om ett 60-tal. Brunius förespråkade medeltidsstilen och gick på tvärs mot den förhärskande nyklassicismen som Överintendentsämbetet förordade. Denna statliga myndighet hade ansvaret för utformningen av nya kyrkor. Brunius dog innan Grönby kyrka byggdes till.

Det finns odaterade ritningar av arkitekt Carl Möller som visar förslag på ett ombyggt torn med trappstegsgavlar och en hög spira. Förslaget som aldrig genomfördes är troligen från slutet av 1800-talet.

1902 byggdes ett pannrum under koret med en liten tillbyggnad för entré norr om absiden. Nytt golv med svarta och vita viktoriaplattor lades i kyrkorummet.

1927 lades tegeltak istället för plåttak. Blytaket behölls på absiden, men är senare bytt till annan plåt.

1928-30 upptäcktes kalkmålningarna som frilades och konserverades.

Vid en omputsning 1980 upptäcktes rester av nord- och sydportalen vilka frilades.

2006 lades ett nytt golv av vita cementplattor med en svart fris i kyrkorummet.

2016 byttes eternittaket till patinerad titanzinkplåt på tornet med ny spontad underbrädning. Tornets taklag reparerades och vissa delar förnyades. Ljudluckorna och ytterdörr målades. Fasadputsens på tornet mjukblästrades för att ta bort för tät färglager. Korset på torntoppen förstärktes.

Grönby kyrka var patronatskyrka under Dalby kloster. På 1500-talet vid reformationen övergick det i värdslig ägo. Grönby var moderförsamling och Anderslöv var annexkyrka fram till 1921 då det blev tvärtom. Kyrkoherden flyttade 1921 från Grönby prästgård till Anderslöv. 1921 avskaffades patronatsrätten.

Exteriör

Kyrkan består av rektangulärt långhus, korsarmar mot norr och söder och polygonalt kor i öster samt i väster ett lågt kvadratisk torn med samma bredd som långhuset. Mot koret finns en liten tillbyggnad från 1902 i putsat tegel som är nedgång till källare med värmepanna.

Långhuset och tornet är från medeltiden. Tornet är ombyggt på 1700-talet. Korsarmar och kor är byggda på 1870-talet efter C G Brunius ritningar.

Murarna är vitputsade och dekorerade med rundbågsfriser. Muröppningarna är stora och rundbågiga. Fönstren är av gjutjärn. Taken är täckta av tegel och plåt.

De medeltida murarna är uppförda av gråsten med inslag av kvaderhuggen kalksten som är frilagd vid de forna portalerna i norr och söder. Samtliga murar är spritputsade och vitkalkade med slätputsade detaljer. Murarna saknar mestadels sockel men grundstenar är synliga på flera ställen. Den äldsta delen av långhuset har en låg utskjutande sockel med skråkant som är spritputsad. Samtliga murar avslutas med en slätputsad rundbågsfris samt ett listverk under takfoten. Rundbågsfrisen och listverket följer med även på gavlarna.

Tornet är storkvadratisk med samma bredd som långhuset. Tornets nedre del är byggd av gråsten och dess övre del av tegel. I tornets sydvästra hörn står en troligen senare tillkommen strävpelare avtäckt med plåt. Rundbågsfrisen på tornet är dubbel till skillnad mot övriga kyrkan där rundbågsfrisen är enkel. Tornet har ett flertal olika ankarslut bland annat i form av initialerna M och G och året 1746.

Fasad mot öster.

Fasad mot nordväst.

Kyrkan har tre ingångar, genom tornet i väster, genom södra korsarmen och prästingång i sakristian i öster. Dessutom finns en ingång till pannrummet norr om absiden. Den västra och södra ingången sitter i utskjutande gavelpartier med sadeltak som bildar vindfång. Samtliga portar sitter i rundbågiga öppningar med utkragande omfattning som är indelad för att efterlikna sten, liksom kring fönstren. Dörrarna är klädda med liggande brädor på utsidan målade ockragula. Västra och södra ingången är äldre plankdörrar klädda med brädor på utsidan. Dörrarna har överljus med lunettfönster av trä förutom i absiden som har överljus av gjutjärn. Fragment av de romanska portalerna är frilagda på norr och södersidan.

Rester av f.d. portal.

Tornet mot väster.

Kyrkan har stora gjutjärnsfönstren som sitter i rundbågiga slätputsade ensprångiga muröppningar. Dessa tillkom vid om- och tillbyggnaden på 1870-talet. Fönstren är diagonalt spröjsade med romber och i ovankant med tre cirklar. Glaset är mestadels äldre skimrande glas. Fönsteröppningarna har en något utkragande slätputsad omfattning med profilering för att efterlikna sten i den övre rundade delen.

Solbänkarna består av svartmålade järnplåtar.

Tornet har åt alla väderstreck dubbla ljudöppningar inom en rundbågig nisch. Öppningarna är täckta med ockragula brädluckor.

Långhus och korsarmar har sadeltak täckta med enkupigt rött taktegel. Koret har ett valmat sadeltak belagt med enkelfalsad skivlagd plåt som målats röd. Avvattningen är av röda hänggrännor samt vita stuprör. Tornet har ett pyramidtak täckt med falsad patinerad titanzinkplåt med förskjutna tvärfalsar. Torntoppen kröns av ett kors. Avvattningen på tornet är av zink lika torntaket.

Interiör

Vapenhuset ligger i tornets bottenvåning. Det rymliga rummet med hög takhöjd får dagsljus från portens överljus. Över dörren finns en liten skulptur av ett djurhuvud, kanske en kyrkogrim som ska skydda kyrkan. Golvet är belagt med tegelplattor och flera gravstenar av kalksten från 16-1700-talet. Vid ingången till kyrkorummet ligger en gravsten med relief av änglar, orm och dödskalle över prosten Mandorff.

Ytterväggarna är putsade och vitkalkade. Gråstenens ojämna struktur är synlig. Mot kyrkorummet är en vägg klädd med laserad pärlspontpanel med dolda dörrar till förråd och elcentral. Taket är plant med synliga kraftiga bjälkar. Bjälken i väster är över dörren målad med en draperimålning. En trätrappa i nordöst leder till de övre våningarna. Vapenhuset är möblerat med textilskåp, bokbord, stolar och klädhängare.

Från vapenhuset leder en gång till kyrkorummet. I gången är väggarna klädda med ekådrad panel.

Kyrkorummet består av långhus, korsarmar och kor. I långhusets västra del finns orgelläktaren. Öppna ekådrade bänkar står på ömse sidor om mittgångar i långhuset och i båda korsarmarna. Bänkarna går ut till ytterväggarna. Väggarna är slätputsade och vitkalkade. Golvet är sedan 2005 belagt med vita cementplattor med en mönstrad svart bård längs kanterna. Under bänkarna ligger furubrädor. Höga, lågt placerade, rundbågiga gjutjärnsfönster med enkelglas ger ljus åt rummet.

Långhuset är välvt med tre kryssribbvalv varav det västra är vitkalkat och de två andra är kalkmålade på 1300-talet av den så kallade Snårestadsverkstaden. Gördel- och sköldbågar är svagt spetsbågiga med följdskift. Valven vilar på tresprångiga pilastrar med kragband. Ribborna har rektangulärt tvärsnitt i ovankant som övergår i profiltegel i nederkant. De är målade i rött och grått ”blytmönster”. I valvkapporna längs ribborna är målat bladrankor. Sköldbågarnas undersida är målade som imiterade kvaderstenar. I östra valvkappan ses Kristus som världsdömdaren tronande på en regnbåge. Från hans mun utgår ett svärd. Vid hans ena sida knäböjer Maria. På hans andra sida syns fragmentariskt ärkeängeln Mikael som väger själarna medan två demoner försöker få vågen att slå fel. Samma motiv är målat i Anderslövs kyrka.

Långhuset mot öster.

Tvårskeppet och koret har plana, vitmålade tak. En kraftig profilerad gesims löper mellan vägg och tak. Korsarmarna har golv, väggar och bänkar lika långhuset. I södra korsarmen finns ett vindfång med tegelgolv.

I korsmitten mellan långhus och korsarmar är bänkar borttagna så att en öppen yta bildats. Predikstol, orgel och piano står på södra sidan och dopfunten och en ljusbärare på norra sidan i korsmitten. Altaruppsatsen står innanför altarringen i öster.

Triumfbågen mellan tvårskeppet och koret är bred och rundbågig. Bakom altaruppsatsen finns en liten sakristia. Golvet är upphöjt ett steg och belagt med viktoriaiplattor i svart och vitt från 1800-talet och taket är plant. I absiden finns stentavlor med series pastorum, prästlängden. Där kan man utläsa att prästen gifte om sig med den föregående prästens änka, det som brukar kallas änkekonsivering, som infördes efter reformationen.

Långhuset mot orgelläktaren i väster.

Orgelläktaren i väster upptar hela långhusets bredd. Läktaren bärs av kvadratiska pelare med bas och dekorativa kapitäl i trä. Läktarens undersida är klädd med pärlspontpanel. Den täta läktarbarriären är indelad med ramverk och fyllningar målade i ekådring och förgyllning. Barriären har förhöjts med ett räcke av brädor. Undersida, pelare och barriär är ekådringsmålade med delvis förgyllning. Orgelläktaren liksom tornets övre våningar nås med trappa i vapenhuset.

Korsarmen mot norr.

Kalkmålning. Yttersta domén.

Tornets första våning har brädgolv och kraftiga takbjälkar. Väggarna är oputsade av stora gråstenar och i bruket emellan är småsten. En brant trätrappa leder till klockvåningen där klockbocken står med två klockor. I klockvåningen syns skiljelinjen mellan nedre murarna av gråsten och övre med putsade tegelväggar. Dubbla ljudöppningar finns i alla väderstreck.

Vinden över kyrkorummet nås utifrån med stegar genom en lucka i södra korsarmen och är inte besökt.

Inredning och inventarier

Altaret från 1940-talet är av trä målat i ekådring. Rektangulärt med ramverk och fyllningar.

Altaruppsatsen av ekådrat trä med förgyllda detaljer är från 1800-talet med ett överstycke från eventuellt början av 1700-talet. Altartavlan är från 1600-talet, den föreställer "Kristus inför Pilatus". Uppsatsen restaurerades 1977. Målningen omges av lägre speglar med räfflade pilastrar krönta av urnor och voluter. I överstycket finns ett lamm med segerfana flankerad av en ängel på vardera sidan.

Dopfunten från medeltiden är av sandsten. Konvex cuppa ovanpå bas med vulst och hålkäl. Står på fyrkantig fotplatta med "tass" i varje hörn. Grönmarmorerad målning av okänd ålder.

Predikstolen från 1600-talet är av snidad ek som är ekådrad och reliefer målade i brunt. Detaljer är förgyllda. Trappan tillkom i slutet av 1800-talet. Tidigare har en baldakin funnit över predikstolen. Sidorna har inom rundbågiga fält nischer med reliefer av Petrus och evangelisterna med attribut. Sidorna avdelas i hörnen av kolonner med joniska kapitäl och baser med änglahuvud och nedanför lejonhuvud.

Altarringen av trä är från andra hälften av 1800-talet. Det täta räcket är indelat med

ramverk och rektangulära fyllningar med reliefer av stiliserat bladverk. Ramverket är ekådrat och fyllningarna målade bruna. Överliggare och knäfall är klädda med röd sammet.

Bänkinredningen är öppen och tillkom förmodligen på 1890-talet. Gavlarna är figursågade i nygotisk stil. Bänkarna är ekådrade. Framskärmar och ryggstöd består av ramverk och profilerade fyllningar. Sitsarna har dynor.

Orgel 1 är byggd 1907 av Oskar Lundén. Orgeln byggdes om av Finn Krohns orgelbyggeri 1982. Fasaden är målad i ekådring med förgyllda, röda och gröna detaljer. Den är indelad i tre fält med synliga metallpipor inom rundbågiga fält avdelade med räfflade pilastrar. Fasaden kröns av en gyllene lyra och urnor.

Orgel 2 är en digitalorgel Protégé från Allen från 2010 i mörkt trä som står i korsmitten. Orglarna kompletteras av digitalpiano Yamaha.

Altaruppsats.

Predikstol.

Dopfun.

Storklockan av malm är gjuten 1751 av Andreas Wetterholtz. Inskription, palmettbård och flera reliefer av änglar och bibliska figurer pryder klockan. *Lillklockan* av malm är gjuten 1908 av J.A. Beckman & Co i Stockholm. Inskription, växtbårder och en relief av svan pryder klockan.

Övrigt

En medeltida altarskiva med relikgömmor som funnits i Grönby förvaras numera på Lunds historiska museum.

Kyrkogården

Historia

Den äldsta delen av kyrkogården närmast kyrkan etablerades under medeltiden. Medeltida kyrkogårdar anses allmänt ha varit inhägnade, betade ängar, som även fungerade för profana ändamål. Gravarna utformades ofta som små kullar med träkors. Under andra hälften av 1800-talet omgestaltades ett stort antal kyrkogårdar i Skåne då de fick stramare planlösningar med gångar och kvarter och omgärdade gravplatser. 1867 utökades kyrkogården mot norr och söder. Senare har utökats med ett stort område mot öster.

1970 uppfördes en ny kyrkogårdsmur av betong istället för den gamla av natursten. Minneslunden anlades 1988. Det planeras för att anlägga askgravplatser under 2018.

Beskrivning

Kyrkan ligger på en liten höjd intill byvägen kantad av gatehus. Kyrkogården omges i öster, söder och väster av en putsad betongmur från 1970. Muren är avtäcktt med en plastbelagd plåt som flagnar. Mot norr avgränsar en blandhäck och i nordöst en trädunge och lagerhagg. En trädkrans av lindar växer i öster och väster innanför muren. Två dubbla smidesgrindar finns i öster från kyrkans parkering. Kyrkogården sluttar åt alla håll. I nordöst är utsikt över en damm.

Från väster. Flygfoto: Pär-Martin Hedberg.

Gångarna är belagda med singel. Gravarna är singelbelagda och omges av

buxbomshäckar som är högre än vanligt. De äldsta stenarna finns på södersidan. Stenarna är högresta blandat med lägre horisontella nyare stenar. De äldre stenarna har bland annat form av obelisker, avbrutna kolonner och stiliserade trädstammar. Lantbrukare är den vanligaste titeln. På flera ställen har utgångna gravstenar samlats inom en gemensam omgärdning av buxbom. Vid södra ingången är nivåskillnaden borttagen och entrén tillgänglighetsanpassad med ett plastnät på marken som dock behöver täckas med singel.

Många olika slags träd växer på kyrkogården som till exempel magnolia, prydnadkörsbär, apel, rönn, avenbok, ceder och hängpil samt vintergröna buskar. I nordöst finns en stor gräsyta utan gravstenar samt minneslunden. Minneslunden är en cirkelrund gräsmatta omgiven av buxbom. Vid sidan växer det ovanliga trädet katalpa även kallat trumpetträd.

Byggnader på kyrkogården

Inga byggnader finns på kyrkogården. Norr om kyrkogården ligger församlingshemmet och utrymme för kyrkogårdspersonalen. Församlingshemmet var tidigare fattighus och skola.

Från sydöst. Flygfoto: Pär-Martin Hedberg.

Kyrkogården söder om kyrkan.

Kulturhistorisk karaktärisering för Grönby kyrkoanläggning

Grönby ligger vackert i ett böljande lantbrukslandskap med utskiftade gårdar. Gatehus i form av vitputsade längor och kringbyggda gårdar är samlade längs bygatan. Bebyggelsen är från omkring förra sekelskiftet och är ett gott exempel på en skånsk skiftad by.

Kyrkogården karaktäriseras mestadels av sent 1800-talsideal enligt typiskt sydsåskänt mönster med omgärdning av buxbom, singeltäckta gravplatser och flera äldre högresta stenar. Kyrkogården är lummig med en variation av flera olika sorters träd och en

trädkrans. Den nya kyrkogårdsmuren av betong med avtäckning av plastbelagd plåt är inte optimal. En avtäckning av sten eller tegelpannor på muren hade passat bättre.

Kyrkan präglas exteriört av 1800-talets om och tillbyggnad men det finns bevarade medeltida partier i långhus och torn. Ett 70-tal kyrkor i Skåne, däribland Grönby fick utvidgade långhus västerut redan under medeltiden då även tornet tillkom. Korsarmar och absid är från 1870-talet och ritades av CG Brunius som byggde om ett drygt 50-tal kyrkor i Skåne. Tillbyggnaderna är i hans sedvanliga medeltidsinspirerade stil.

Tillbyggnader med korsarmar var vanligt i Skåne under 1800-talets andra hälft då ett fyrtiotal kyrkor utökades med en eller två korsarmar för att möta den stora befolkningsökningen. Gavlar med rundbågsfriser är typiska för Brunius men oftast var de i oputsat tegel. I Grönby är hela kyrkan vitputsad med ockragula snickerier i dörrar och luckor. De medeltida delarna omdanades så att 1800-tal och medeltid liknar varandra med samma fönster i rundbågestil i gjutjärn. Alla delar av kyrkan har takfriser av rundbågar. Det låga bastanta tornet har ett pyramidtak som nyligen fått ett patinerat zinktack som välgörande återanknyter till tidigare plåttak istället för eternit. Tornet undgick att få en hög 1800-talsspira som fanns på förslag utan har kvar sin enkla utformning från 1700-talet. Två av ingångsportarna av breda plank som är brädklädda är förmodligen från ombyggnaden 1870.

Grönby har flera likheter med närbelägna Anderslövs kyrka som var annexkyrka. I planform med de tillbyggda korsarmarna, med rundbågsfrisen, rundbågiga gjutjärnsfönster med rombisk delning och målade medeltidsvalv. Dock revs det medeltida koret i Grönby medan det är kvar i Anderslöv.

I vapenhuset har väggarna ett ålderdomligt uttryck där gråstenarnas struktur är synlig under putsen. En kyrkogrim sitter ovanför ingången. Golvet är olika tegelgolv med infällda gravstenar.

Kyrkorummet domineras av sina kalkmålade valv från 1300-talet och nygotisk ekådrad inredning från sekelskiftet 1800/1900. Valvribbornas form som är både profilerad i nederdel och firsidig i ovankant är typisk för 1300-talet. På 1400-talet när valvslagning blev allmän i sockenkyrkorna har valven firsidiga ribbor hela vägen. Målningarna tillskrivs Snårestadsverkstaden som fått namn efter Snårestads kyrka som numera är rivna. Bevarade målningar av gruppen finns i ytterligare sju kyrkor, bland annat i den närbelägna Anderslövs kyrka där fler målningar är bevarade och där även korvalvet är fyllt med målningar. I Grönby är koret rivet. Målningen av yttersta domen med Jesus, Maria och Mikael finns i både Grönby och Anderslövs kyrka. I övrigt är det i Grönby mest ornamentala målning. Valven och kalkmålningarna har stort värde.

Korsarmarna har platt tak och ett nyklassicistiskt uttryck vilket egentligen är mot Brunius idéer som förordade slagna valv. Golvet i kyrkan är nylagt på 2000-talet men

anknyter delvis i stil till nygotikens cementplattor. Mycket av interiören är liksom bänkarna i nygotisk ekådrad stil med ett gemensamt uttryck. Den medeltida dopfunten utan dekorationer som senare har bemålats är kyrkans äldsta inventarie. Predikstolen från 1600-talet i renässansstil har snidade reliefer men ingen ursprunglig målning.

Att tänka på

- Kyrkan ligger i en by med gatehus och gårdar samlade längs bygatan.
- Kyrkogården har karaktär av förra sekelskiftet enligt typiskt skånskt mönster med buxbomsinramning. I anslutning finns före detta skola och fattighus som numera är församlingshem.
- Kyrkan är delvis medeltida med tillbyggnader i medeltidsinspirerad rundbågestil från 1870-talet.
- Kyrkans interiör med de medeltida kalkmålade 1300-tals valven bör värnas.

Skydd m.m.

Kyrkan och kyrkogården skyddas som kyrkligt kulturminne enligt 4 kap kulturmiljölagen. Tillkommen före utgången av år 1939. Omfattas av tillståndsplikt 4 kap. 3§.

Kyrkogården ligger inom Riksintresse naturvård N87: Backlandskapet söder om Romelåsen. Kyrkogården ligger inom reg. fornlämning Grönby 45:1 som utgör den ungefärliga bytomten enligt Lantmäterikartor från 1759 och 1812. Fornlämningar skyddas enl. 2 kap. kulturmiljölagen. Anläggningen ligger dessutom inom av länsstyrelsen utsedd särskilt värdefull kulturmiljö, Grönby.

Källor och litteratur

Skåne, Landskapets kyrkor, red. Markus Dahlberg, Riksantikvarieämbetet, 2015

Sockenkyrkorna – kulturarv och bebyggelsehistoria, Riksantikvarieämbetet, 2008

Skånska kyrkor, Skånes Hembygdsförbund årsbok 1997

Grönby kyrka, Underhållsplan, 2016-02-10, Barup & Edström Arkitektkontor

Grönby från enskifte till nutid, Grönby byalag, 2017

Grönby kyrka, Eric Mårtensson, 1982

Grönby kyrka-en presentation, Stina Larsson 2015

<http://www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/samhallsplanering-och->

[kulturmiljo/landskapsvard/kulturmiljoprogram/sarskilt-vardefulla-kulturmiljoer-i-](http://www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/samhallsplanering-och-kulturmiljo/landskapsvard/kulturmiljoprogram/sarskilt-vardefulla-kulturmiljoer-i-)

[skane/trelleborg/Pages/Gronby.aspx](http://www.lansstyrelsen.se/skane/trelleborg/Pages/Gronby.aspx),

A catalogue of wall-paintings in the churches of medieval Denmark 1100-1600.

Knud Banning, 1976

Skånes medeltida dopfuntar, Lars Tynell, 1913-1921

<http://www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/samhallsplanering-och-kulturmiljo/landskapsvard/kulturmiljoprogram/oversiktliga-kommunbeskrivningar/Pages/Trelleborg.aspx>

<http://www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/samhallsplanering-och-kulturmiljo/landskapsvard/kulturmiljoprogram/sarskilt-vardefulla-kulturmiljoer-i-skane/trelleborg/Pages/Gronby.aspx>

Övriga uppgifter

Denna rapport om Grönby kyrka, Skytts kontrakt, har upprättats av:
Kristina Simonsson, (rapportförfattare, inventering och foto där ej annat anges)
Arkitekt SAR/MSA, Certifierad sakkunnig avseende kulturvärden

Karl Johan Kember (granskning),
Arkitekt SAR/MSA, Certifierad sakkunnig avseende kulturvärden
JAIS arkitekter AB, Sundstorget 3, 251 21 Helsingborg, 042-14 92 30, www.jais.se

Inventeringsdatum: 2018-06-12

Färdigställd rapport: 2018-07-07

Grönby kyrka - byggnadsbeskrivning

Stomme:	Murverk-natursten Murverk-tegel
Fasadmaterial:	Puts-slät Puts-sprit
Fasadkulör:	Vit
Takform:	Sadeltak Korstak Tälttak
Taktäckningsmaterial:	Plåt-falsad, förskjutna hakfalsar Takpannor-lertegel-enkupiga
Byggnadsdel:	Torn-väster Långhus Korsarm-norr Korsarm-söder Kor-öster-polygonalt